

Tsfat 1563. Talvi
(juutalaisen ajanlaskun vuosi 5323)

1 וַיִּבְרַח וַיֵּצֵא וַיִּבְרַח
**Jumala joka matkaa menneisyydessä,
nykyisyydessä ja tulevaisuudessa**

Se ei ollut murha vaan onnettomuus, hän vakuutti itselleen. Valittava onnettomuus. Ei ollut hänen vaan isän syytä, että tilanne oli kärjistynyt. Hänhän antoi isän kaikessa rauhassa palvoa pakkomielteisesti Tooraansa. Miksi isä ei sitten antanut hänen opiskella alkemia?

Oli päivänselvää, että alkemia selitti elämän salaisuuksia paljon konkreettisemmin kuin Toora. Alkemia tarjosi kaavoja, reseptejä, ohjeita. Se oli käytännöllinen tiede, jota pystyttiin testaamaan koekellisesti.

Samaa ei voinut sanoa isän Toorasta. Toorassa oli varmaa vain se, että mikään ei ollut varmaa. Viiden Mooseksen kirjan vähäisimmästäkään jakeesta ei vallinnut minkäänlaista yksimielisyyttä. Rabbinit olivat jo vuosisatojen ajan laatineet yhä uusia selityksiä väitellessään loputtomiin siitä, mitä Raamatussa oikein tarkoitettiin. Ei ollut mitään keinoa mitata tarkasti, miten pitkälle ihminen oli ihmisenä kehittynyt. Siksi kaikki varmaan kilpailivatkin keskenään siitä, kenen kirjat olivat paksuimmat ja tulkinnat epämääräisimmät. Isäkin oli omistautunut täysin rinnoin vuosisataiselle perinteelle. Hän paistatteli kirjojensa tuomassa tunnustuksessa ja arvostuksessa.

Hajjimille¹ se ei kuitenkaan riittänyt. Hajjim halusi konkreettisia vastauksia. Hän halusi tietää, miten elämä toimi. Mikä oli olemassaolon tarkoitus. Oliko kuoleman jälkeen elämää. Oliko elämä pelkkää

---

1 Suomenoksessa heprealaisista ja arabialaisista nimistä on pääsääntöisesti käytetty translitterointistandardien mukaisia muotoja. Päähenkilöiden nimien kansainvälisesti tunnetuimpia muotoja ovat Chaim Vital ja Isaac Luria.

sattumaa. Oliko mahdollista hallita omaa elämäänsä. Ja ennen kaikkea: jos Jumala oli olemassa, kuka Hän oli. Jos Jumala oli olemassa, Hajjim halusi päästä elävään suhteeseen Hänen kanssaan. Puhua kuin mies miehelle. Eikö hänet ollut luotu Jumalan kuvaksi? Jumala saisi siis näyttäytyäkin eikä kätkeytyä käsittämättömiin raamatunlauseisiin, jotka jättivät niin paljon varaa tulkinnoille. Hajjim halusi, että Jumala näkisi hänet vertaisenaan.

Eikö isä ollutkin heistä se, joka kerran toisensa jälkeen haastoi riitaa? Ja tarrautui hänen lahkeisiinsa kuin itsepintainen terrieri ja yritti raahata hänet takaisin Tooran ääreen. Miten monta kertaa Hajjim jo olikaan tehnyt selväksi, että yritys oli turha? Ryhdyttyään tutkimaan alkemiaa hän oli jo näinä kolmena vuotena saanut näköpiiriinsä enemmän vastauksia kuin kaikkina aikaisempina vuosina käydessään kiltisti tooratunneilla.

Hän ei piitannut, vaikka koko kaupunki suri sitä, että hän oli hylännyt Tooran tien. Tsfat oli kuin pikkuruinen kylä. Kaikki käyttivät toisiaan. Kaikki yrittivät parhaansa mukaan pysytellä ruodussa, etteivät menettäisi kiihkeästi himoittua paikkaansa yhteisössä. Ihmiset olivat näet riippuvaisia toisistaan myös liikeasioissa. He ostivat toisiltaan, työskentelivät toistensa palveluksessa, välittivät toisilleen liikekontakteja. Sen vuoksi heillä oli sama usko, samat rituaalit, samat synagogat.

Hajjim valitsi kuitenkin oman suuntansa, lähti vastavirtaan. Hän ystävystyi muslimien kanssa, vaikka toiset juutalaiset yrittivät pysytellä mahdollisimman etäällä heistä. Hän oli saanut eräältä arabiystävältään luettavaksi alkemiaa käsittelevän kirjan. Tuo kirja oli muuttanut hänen elämänsä. Sen tarjoamat näkymät ja lupaukset huimasivat häntä. Sinä päivänä, jona hän kykenisi valmistamaan kultaa, hänen ihmisuontonsakin muuttuisi kullaan kaltaiseksi. Hän olisi kuolematon, hänellä olisi kaikki viisaus ja rikkaus, hänen sielunsa saavuttaisi täydellisyys.

Mitä jyrkemmin hänen isänsä tuomitsi hänet pirunmenoja harjoittavana kerettiläisenä, sitä päättäväisemmin hän pyrki tuloksiin. Siitä tuli kilpajuoksu isän kanssa. Jonakin päivänä hän allistyttäisi

isänsä oivalluksillaan ja aikaansaannoksillaan. Hän osoittaisi, että Toora johti umpikujiaan ja että oikeat vastaukset olivat alkemiassa. Hän piti säntillisesti kirjaa kokeistaan. Hän haaveili kirjoittavansa kaikkien aikojen suurimman alkemian oppikirjan, joka opastaisi ihmiskuntaa. Silloin ei kukaan enää piittäisi hänen isänsä paksuista kirjoista. Alkemia tekisi Tooran tarpeettomaksi. Tooraa alettaisiin pitää vanhanaikaisena ja sen oppeja alkukantaisina. Toki herttaisina, mutta lapsekkaina, kovin lapsekkaina.

Hajjimin isä raivostui, kun poika puhui tähän tapaan Toorasta ja juutalaisuudesta. Isästä oli sietämätöntä, että Hajjim kielsi omat juurensa. Ja vastusti kaikkea, minkä vuoksi hänen isänsä eli ja mihin isä uskoi.

Hajjimin isä oli toivonut, että tämä kävelyretki Tsfatin ympäristön kukkuloilla lähentäisi heitä. Ehkä Hajjim muistaisi ne kävelyretket, joilla he olivat käyneet hänen lapsuudessaan. Siihen aikaan, kun isän sana oli vielä ollut hänelle pyhä. Ehkä hän muistaisi, miten isä oli opettanut hänelle luonnon kunnioitusta. Kunnioitusta Jumalan luomistyötä kohtaan, joka oli täydellinen ja sisälsi kaiken, mitä ihminen tarvitsee. Siinä kaikki piti kaikkea tasapainossa ja sopi yhteen. Mutta näytti siltä kuin isän taannoiset sanat olisivat langenneet pohjattomaan kaivoon. Mikään lapsuusmuisto ei auttanut häntä murtamaan muureja, jotka Hajjim oli pystyttänyt heidän välilleen. Pojan ainoa vastaus oli ylimielinen nauru.

Kun alkoi pyryttää lunta, he hakivat suojaa luolasta, jossa kuu-luisa kabbalisti Šimon bar Johai oli tarun mukaan piilotellut kolme-toista vuotta roomalaisten tuomittua hänet kuolemaan. Luolan suojissa isän ja pojan välinen kylmyys tuntui hetkeksi lauhtuvan. Isä jopa ajatteli hetken, että hän saisi kosketuksen poikaansa puhumalla kabbalaa kohtaan tuntemastaan ihailusta. Hajjimhan oli mieltynyt mystiikkaan. Ellei konkreettinen Toora enää kiehtonut poikaa, niin ehkäpä kabbalan viiden pyhän kirjan salattujen merkitysten tutkiminen toisi hänet takaisin laumaan? Vaikka kabbalaa pääsikin opiskelemaan vasta neljäkymmentävuotiaana, Hajjimin isällä oli tarpeeksi hyvät välit kabbalaopettajiin, jotta hänen poikansa

kohdalla tehtäisiin poikkeus. Mutta isä kiipesi toivon tikapuita liian kärkkäästi. Hajjim huomasi johdattelevat lupaukset, joilla isä yritti houkutella häntä. Eikö tuo mies ikinä lopettanut? Eikö hän olisi edes kerran voinut kertoa jotain pyrkimättä salaa kääntymään poikaansa? Hajjimin hermoille kävi, että isä jääräpäisesti uskoi olevansa oikeassa.

Se ei ollut murha. Se oli onnettomuus, valitettava onnettomuus. Niin hän oli kertonutkin päästyään hengästyneenä Tsfatiin. Kukaan ei epäillyt hänen sanaansa. Retkikunta oli heti lähtenyt pelastamaan kunnioitetun Tooran tutkijan ruumista. Hajjim oli jakanut salaisuutensa vain äitinsä kanssa. Sitä kohtalokasta lipsahdusta hän katuisi ikuisesti. Hän ei enää koskaan kertoisi salaisuuttaan kenellekään. Se oli onnettomuus. Ei kai hänen sentään tarvinnut maksaa murheellisesta onnettomuudesta koko loppuelämänsä? Hän oli lupaava nuorukainen, eikä tämä traaginen onnettomuus saanut varjostaa hänen tulevaisuuttaan.

**Tsfat 1570. Kesä seitsemän vuotta myöhemmin
(juutalaisen ajanlaskun vuosi 5330)**

**2 יומ Mem Het Jod:
Jumala joka antaa loistoa**

Hän oli Hajjim Vital, maineikkaan Tooran tutkijan Josef Vitalin poika. Hän oli komea ja teräväpäinen kaksikymmentäviisivuotias nuorukainen. Kaiken vapaa-aikansa hän käytti kabbalan tutkimiseen. Joka aamu kolmelta hän meni yhdeksän muun miehen kanssa suuren kabbalamestarin Cordoveron oppitunneille. Koska Hajjim oli aina ensimmäisenä paikalla, hän säilytti avainta. Kun hän avasi sillä synagogan oven, oli aivan kuin hänen oma sydämensä olisi avattu. Hänestä oli ihanaa rukoilla hetken aikaa täydessä pimeydessä ja

hiljaisuudessa. Vasta sen jälkeen hän sytytti kynttilät ja järjesti karun pikku luokkahuoneen, joka oli eteisen oikealla puolella. Hajjim oli nuorin oppilas, jonka Cordovero oli koskaan päästänyt tunneilleen. Muut yhdeksän oppilasta olivat neljäkymmentävuotiaita ja vieläkin vanhempia. Vasta neljänkymmenen iässä ihmistä pidettiin tarpeeksi kypsänä aloittamaan kabbalan opinnot. Siinä iässä mies oli jo ehtinyt luoda uran ja löytää hyvän vaimon, ja lapset olivat niin isoja, etteivät enää vaatineet kaikkea huomiota. Nelissäkymmenissä miehellä oli aikaa ja tilaa omistautua hengellisyydelle.

Hajjim oli Tsfatissa kateuden ja juorujen kohde. Monella kabbalan opiskelijalla olisi mielestään ollut häntä suurempi oikeus paikkaan Cordoveron penkeillä. Harmaapäiset vanhukset, jotka olisivat voineet olla Hajjimin isoisia ja olivat tutkineet kabbalaa jo kymmeniä vuosia, joutuivat hampaitaan kiristellen katsomaan sivusta, kun tätä pojannulikkaa näköjään pidettiin heitä viisaampana.

Oli helppo nähdä, miten pitkälle ihmisen ajateltiin edistyneen kabbalan opinnoissaan. Opettajien välillä vallitsi Tsfatissa selvä hierarkia, eikä kukaan kiistänyt Cordoveron asemaa portaiden yläpäässä. Cordovero valitsi kymmenen oppilasta, jotka vuorostaan pitivät omia oppitunteja. Oppilasta arvostettiin sitä enemmän, mitä lähempänä Cordoveron piiriä hänen opettajansa oli, ja huippuna olivat Cordoveron omat oppilaat. Jokaisen oppilaan mieltä ylensi hänen oman opettajansa nauttima arvostus.

Hajjim oli käynyt kärsivällisesti alempiarvoisten opettajien opissa. Hän valitsi huolellisesti opettajan toisensa jälkeen, kunnes pääsi vanhan Zimran, Cordoveron oppilaan, tunneille. Hän toivoi, että kun hän loistaisi Zimran oppilaana, tämä mainitsisi hänet mestarille, jonka oppiin hän janosi päästä. Niin hän voisi jonakin päivänä juoda suoraan lähteestä, joka sammuttaisi hänen janonsa. Mutta turhamainen maailmanmatkaaja Zimra ei koskaan maininnut Cordoverolle Hajjimia. Zimra puhui vain itsestään.

Niinpä Hajjim yritti parhaansa mukaan osua Cordoveron lähetyville. Hän kävi samoissa synagogissa, teki ostoksia samois-

sa kaupoissa ja kuljeskeli paljasjaloin kukkuloilla, joilla tiesi Cordoveronkin vaeltavan ilman kenkiä. Eräällä näistä kävelyretkistään Hajjim uskaltautui puhuttelevaan suurta opettajaa.

”Mestari Cordovero”, Hajjim meni suoraan asiaan, ”haluaisin niin kovasti oppia tuntemaan Jumalan. Kerrotaan, että te tiedätte, miten hänet voi kohdata.”

Corderovero hymyilytti tuo epätoivoinen nuori mies, joka niin kaipasi Jumalan tuntemusta. Hän tunnisti saman levottoman mielenlaadun, joka oli saanut hänetkin aloittamaan kabbalan opinnot kahdenkymmenen vuoden iässä. Aivan kuin olisin kaksikymmentävuotiaaksi asti vain nukkunut, hän sanoi toisinaan. Pääsani ei siihen asti käynyt yhden yhtäkään hyödyllistä ajatusta.

”Nuori mies”, hän vastasi, ”ennen sitä hetkeä, jolloin hyppäsit tuon puun takaa, minä en tuntenut sinua, mutta sinä tunsit minut. Tästä lähtien sinä olet ajatuksissani, koska hakeuduit seuraani. Kun kohta puhun illallisella vaimoni kanssa muista asioista, se ei tarkoita että sinä lakkaisit olemasta. Samalla tavoin mekin olemme aina olemassa Jumalan ajatuksissa.”

”Riittää siis, kun kiinnittää hänen huomionsa”, Hajjim huudahti toiveikkaana.

”Tai päinvastoin”, Corderovero sanoi silmät tuikkien, ”ehkä onkin niin että Jumala hyppäsi puun takaa kiinnittääkseen sinun huomiosi. Jumala on kaikessa, ja kaikki on Jumalassa. Mutta hän herää eloon vasta, kun sinä etsit häntä. Silloin huomaat, että hän on aina ollut sinussa ja odottanut, että haluaisit kohdata hänet.”

Corderovero kutsui omasta aloitteestaan nuoren Hajjimin oppitunneilleen. Tämä sai Zimran raivoihinsa.

”Teet hirvittävän erehdyksen, Corderovero. Siitä Hajjimista ei ole mihinkään. Tulee vielä päivä, jolloin kadut, että päästit sen mielistelijän luokkaasi. Sinä samana päivänä minua palvotaan kauan odotettuna messiaana”, Zimra oli huutanut mahtipontisesti Corderoveron perään.

Tuo omahyväinen maailmanmatkaaja oli saman tien katkaissut välinsä Corderoveroon, ja hänestä oli tullut yksi tämän kiihkeimmistä

vastustajista. Hajjim ei sillä paljon päättään vaivannut. Zimran jättämä paikka siirtyi Hajjimille. Hän oli koko Tsfatin onnellisin nuorukainen. Hän kulki kaupungilla pää pystyssä, ja iva liukui hänen yltään kuin lempeä maaliskuinen sateenropsahdus.

Tänä aamuna Hajjim oli tavallistakin halukkaampi oppimaan. Cordovero paneutui yhteen kabbalan peruseriaatteista: itsekkyyden voittamiseen.

”Ihmisen on hyvä kehittää itsekkyyttään mahdollisimman pitkälle. Sillä ihmisen luontoa korjaa se, että hän joutuu kohtaamaan oman itsekkyytensä. Kabbalistilla ei ole toiveita. Ei, vaan tarkoitan, että hänellä on melkein väistämättä paljon toiveita. Kyse on siitä, että me muutamme toiveidemme tarkoitusta.”

Cordovero, joka tunnettiin kabbalaopettajista selväsanaaisimpana, ei nyt onnistunut välittämään viestiään kuulijoille. Mitä teesiä hän sitten yrittikin selittää, yritys jäi kömpelöksi haparoinniksi. Hiki helmeili hänen otsallaan, kun hän yritti vielä kerran.

”Mutta rabbi Cordovero”, Hajjim keskeytti, ”eikö toive silti pysy toiveena, olipa sen tarkoitus sitten mikä tahansa? Esimerkiksi minun toiveenani on tulla kaikkien aikojen suurimmaksi kabbalan tutkijaksi. Miten sen halun voi muuttaa?”

Hajjimin velipuoli Jošua, runsain jalokivin koristautunut hopeaseppä, huokasi äänekkäästi ärtymyksensä merkiksi. Häntä raivostutti, että Hajjimin piti joka välissä päästä mainostamaan selitysteosta, joka veljellä oli tekeillä Zoharista, kabbalistien raamatusta, Šimon bar Johain mestariteoksesta.

”Oletan, että toiveellasi tulla kaikkein suurimmaksi kirjailijaksi on itsekäs tarkoitus”, vastasi Cordovero. ”Haluat olla kuuluisa ja ihailtu.”

”On se niinkin”, Hajjim myönsi, ”mutta ennen kaikkea haluan kuitenkin tehdä kabbalan tunnetuksi mahdollisimman monien ihmisten keskuudessa.”

”Olisiko siis yhdentekevää, onko kirjassa sinun nimesi vai ei?” Cordovero kysyi.

Hajjim naurahti yllättyneenä.

”Totta kai haluan, että ihmiset tietävät sen minun kirjoittamakseni.”

”Ja sillä palvelet vain yhtä etua: omaasi. Toiveesi ytimenä on kaikkein hienoimman kabbalakirjan kirjoittaminen. Kirjan, joka opettaa ihmiskunnalle maailmankaikkeuden lait. Se on epäitsekäs toive. Haluat jakaa saamaasi tietoa edelleen.”

”Ja mitä enemmän tietoa saan, sitä enemmän voin välittää eteenpäin”, Hajjim täydensi. ”Sitäkö tarkoittitte, kun sanoitte, että kabbalistilla on suuria haluja?”

”Erinomaista, Hajjim. Siinä ei ole mitään pahaa, että haluaa saada elämästä irti mahdollisimman paljon. Mutta saamisesta kumpuava ilo ehtyy, kun lakkaamme antamasta. Silloin ei mikään, mitä saamme, enää täytä sydämemme tyhjyyttä. Maailmankaikkeuden yleisenä periaatteena on pyyteetön antaminen, jonka vastineeksi ei odoteta mitään.”

”Enkö minä siis saisi pyytää rahaa kirjastani?” Hajjim kysyi.

”Ihan kuin joku ylipäättään viitsisi maksaa Hajjim Vitalin kirjasta”, Jošua pisti väliin. Suurempia vastakohtia ei ollutkaan kuin Hajjim ja hänen veljensä. Jošua oli kaksikymmentä vuotta Hajjimia vanhempi ja inhosi sydäimestään nuorta ”veljenpuolikastaan”. Heidän isänsä Hajjimille suoma ylenpalttinen huomio oli ollut piikki Jošuan lihassa.

Luokka säesti Jošuaa kilitämällä lusikoitaan kahvikuppeja vasten. Jošualle oltiin kiitollisia, kun hän vihdoinkin osoitti tuolle leveilijälle paikkansa. Jošua rummutti voitonriemuisesti pöytää käsillään. Mutta Hajjim itse odotti hievahtamatta mestarinsa vastausta.

Cordovero sulki väsyneenä silmänsä. Hän haroi sormillaan mustaa partaansa, ja hänen raskas, vaivalloinen hengityksensä kaikui vaaleansinisiksi maalatuista seinistä. Värillisistä ikkunaruuuduista lankesi kukkulan takaa nousevan valjun auringon ensi valo.

”Kaikesta Jumalan luomasta on kirjoitettu Tooraan: ’Ja Jumala näki, että se oli hyvä.’ Paitsi silloin, kun hän teki ihmisen. Mistä se mahtaa johtua?”

”Tuo kysymys on tietysti lasten leikkiä kuuluisalle kirjailijallemme Hajjim Vitalille”, Jošua rikkoi odottavan hiljaisuuden. ”Jospa hän tekaisisikin seuraavalle tunnille esitelmän aiheesta?”

”Mikä sattuma. Aioin juuri itse ehdottaa sitä, Jošua. Tietenkin vain mestarimme suostumuksella”, Hajjim sanoi välittämättä Jošuan yrityksestä saattaa hänet naurunalaiseksi.

”Luotan sinuun, Hajjim. Mieleni ei ole kovin kirkas tänään. Henkeäni ahdistaa hiukan. Jos Jumala suo, istun ensi kerralla sinun paikallasi.”

Hajjim ei huomannut kateellisten katseiden ja ajatusten hyökyä, joka sinkoutui häntä kohti. Ei kai Cordovero voinut olla tosissaan?

”Jokainen opettaja oppii sen, mitä hänellä itsellään on opittavana. Meidän sielumme kohtaavat toisensa täällä joka aamu siksi, että niin on ennalta määrätty. Minä olen nyt teidän mestarinne. Mutta seuraavassa elämässä saatan olla Hajjimin oppilas. Ei ole tärkeää, mitä rooleja me täällä maan päällä näyttelemme toisillemme. Jonakin päivänä, ehkei edes kovin pitkän ajan päästä, minun sieluni jättää maan taakseen.”

”Mitä tarkoittatte?” kysyi Šlomo, Cordoveron uskollisimpiin kuuluva oppilas, joka yritti elättää itsensä ja vaimonsa maalaamalla tauluja. ”Ette kai ole sairas? Voimmeko tehdä jotakin hyväksenne? Avaanko ikkunoita, että saatte raikasta ilmaa?”

”Tehän olette vasta neljänkymmenen kahdeksan. On hiukan ennenaikaista ruveta jo nyt ennustamaan kuolemaanne”, Jošua imarteli.

”Hetki kuolemani jälkeen eräs toinen ottaa minun paikkani”, Cordovero jatkoi heidän huomautuksistaan välittämättä. ”Monet hänen puheistaan ovat päinvastaisia kuin se, mitä olette oppineet minulta. Mutta älkää väittäkö vastaan uudelle mestarillenne. Hänen opetuksensa juontaa samasta lähteestä kuin minunkin tietoni, ja se lähde on absoluuttinen totuus. Hänen sielunsa on kipinä Šimon bar Johain sielusta. Itse Jumalan innoittama Zoharin kirjoittaja opettaa teitä. Oi, olisinpa halunnut olla itsekin näkemässä sen. Pitäkää

mielessänne: se joka vastustaa häntä, vastustaa jumalaisen tiedon levittämistä.”

Sillä hetkellä kaikki oppilaat ajattelivat samaa. Cordovero puhui Hajjimista. Heidän pahin painajaisensa toteutuisi. Oppilas, jonka he olisivat riemumielin tyrkänneet synagogan portailta, tulisi heidän uudeksi opettajakseen. Miten epäinhimillinen koettelemus!

”Mikä hänen nimensä on?” Jošua kysyi lipevästi. Vaikka hän pelkäsikin vastausta, hän halusi varmistaa, osuivatko hänen pahat aavistuksensa oikeaan.

”Sitä en voi kertoa. Hän ei halua henkilöllisyytensä tulevan vielä julki.”

Hajjim punastui. Hänkin aavisteli, että Cordovero tarkoitti häntä. Hän tunsii luokkatovereidensa vihaiset katseet. Salaperäinen vai-keneminen tuntui ainoalta oikealta vastaukselta. Arvailkoot vain, minäkö se olen, hän ajatteli suu virneessä.

Cordovero ei piitannut luokassaan puhjenneesta äänettömästä kamppailusta. Hän katsoi oppilaitaan yhtä kerrallaan. Nämä tarkkailivat epäluuloisesti, katsoiko hän jotakuta pitempään kuin muita. Kaikki katsoivat häntä mahdollisimman hurskaasti. Kaikki haaveilivat mestarinsa paikalle pääsystä.

”Nöyryys on oppineen miehen tärkein ominaisuus”, Cordovero jatkoi katsoen suoraan Hajjimiin. ”Se, miten kohtelemme toisiamme ihmisinä, on henkisen kehityksemme peili.”

Nyt hän katsoi Jošuaa: ”Tutki sydäntäsi: kiroatko ketään, puhutko paha kenestäkään, toivotko paha kenellekään. Viisaus ilmenee yksinkertaisissa asioissa, kuten vilpittömässä hymyssä, lämpimässä tervehdyksessä tai myötätunnon eleessä vihollisiamme kohtaan. Katso aurinkoa, joka nousee vuorten takaa. Ei ole mitään syytä, miksi se tekisi niin joka päivä uudelleen. Se on lahja. Ystävällinen lahja Luojalta. Ja Hän kehottaa meitä tuomaan vuorostamme ystävällisyyttä maailmaan, jotta eläisimme sopusoinnussa Hänen kanssaan.”

Jošua painoi jurona päänsä.

”Lisäksi voin sanoa seuraajastani vain sen, että pilvi tuo hänet julki minun hautajaisissani.”

Kukaan ei tajunnut, mitä Cordovero tarkoitti. Ei myöskään Hajjim. Ellei kyse sitten ollut siitä pilvestä, jossa hänen päänsä oli synagogasta lähtiessä, sillä hänen haaveensa tulla maailman kunnioitetuimmaksi kabbalistiksi näytti tänään olevan hieman lähempänä toteutumistaan.

3 ״׳ He Jod Jod:

Jumala joka tuntee ihmisen kaikki tiet

Hajjim heitti Zoharin huoneensa nurkkaan ja viskasi kaikki muistiinpanonsa hajalleen. Hän oli sinä päivänä ilmoittanut olevansa sairas ja jäänyt pois työstään Abrahamin kutomosta, jossa hän värjäsi villaa suurissa värjäyssammioissa.

Tsfat, joka sijaitsi korkealla kukkulalla Pohjois-Galileassa, tunnettiin laajalti yllellisistä kankaistaan. Ne olivat tuoneet pikku kaupungille suurta vaurautta. Perinteinen vaatturin ammatti oli tullut Tsfatiin Espanjan juutalaisten tuomana. Monet heistä olivat Espanjassa opiskelleet salaa Zoharia. Kun heidät pantiin valitsemaan kristinuskoon kääntymisen ja maasta lähdön välillä, he valitsivat jälkimmäisen. He etsivät uutta tulevaisuutta kaupungista, joka sijaitsi heidän sankarinsa ja turvansa Šimon bar Johain haudan vieressä. Niistä kymmenestä tuhannesta juutalaisesta, jotka Palestiinassa tuolloin asuivat, vähintään kuusituhatta asui Tsfatissa.

Niin oli syntynyt juutalaisyhteisö, joka kukoisti paitsi aineellisesti myös hengellisesti. Joka kadunkulmassa oli kouluja, joissa opetettiin Tooraa tai kabbalaa.

Juutalaiset elivät ja työskentelivät sovussa muslimien kanssa, jotka hallitsivat koko osmanivaltakuntaa ja siten myös Tsfatia. Turkkilainen maaherra Abu Siffin hallitsi juutalaisia ja muslimeja ankaralla mutta oikeudenmukaisella kädellä. Ihmiset kunnioittivat toistensa uskoa ja kävivät kauppaa keskenään. Tsfat oli paratiisi kaikille, jotka olivat Espanjassa harjoittaneet uskoaan salaa.

Kankaiden värjäys oli vaatimatonta työtä, juuri sopivaa kabbalistille. Hajjim antoi ruumiinsa Abrahamin palvelukseen ja sai vastineeksi rahaa itsensä elättämiseen. Työaikana hän omistautui työlleen aivan yhtä keskittyneesti kuin vapaa-aikanaan kabbalalle. Jos joku tuttu kulki ohi hänen kuivatessaan villalankoja, hän ei tervehtinyt. Jokainen minuutti, jonka hän vei työnantajaltaan, oli varkautta. Hajjim pyrki fanaattisesti elämään päivän jokaisen hetken sopusoinnussa maailmankaikkeuden lakien kanssa.

Tämä olikin ensimmäinen päivä, kun hän oli jättänyt pomonsa pulaan. Hän oli teeskennellyt kärsivänsä kauheasta päänsärystä. Abrahamilla, ovelalla mutta rehdillä liikemiehellä, ei ollut mitään syytä epäillä Hajjimin päänsärkyä, ja hän päästi tämän kotiin.

Sitten maailmankaikkeus antoi Hajjimille juuri sitä mitä tämä oli pyytänyt: päänsärkyä. Hän oli aikonut hankkia mainetta ja kunniaa ratkomalla päivän aikana sen arvoituksen, miksi Jumala ei ihmisen luotuaan sanonut, että hän ”näki, että se oli hyvä”. Hän oli halunnut seuraavalla aamutunnilla hämmästyttää mestarinsa loistavalla selityksellään. Hän halusi osoittaa olevansa arvollinen seuraaja Cordoverolle tämän poismenon jälkeen. Mutta Zoharistakaan hän ei löytänyt vastausta. Kirjaimet näyttivät kätkeytyvän ja teksti kävi yhä vain hämäävämmäksi. Houretta. Hullun kirjoitusta.

Hän asettui surkeana ikkunan ääreen ja haukkasi välinpitämättömästi omenaa. Huoneestaan hän näki suuren osan juutalaista kaupunginosaa. Hän näki miten innokkaasti kauppiat tyrkyttivät kapeilla, kiemurtelevilla kujilla tavaroitaan naisille, jotka taas ilmaisivat ponnekkailla eleillä, että hinta oli aivan liian korkea. Hajjimilla ei vaatimattoman työnsä vuoksi ollut koskaan paljon rahaa käytettävissään, ja hän oli taitava tinkimään. Mutta ei hän paljon tarvinnutkaan. Tämä yksinkertainen toisen kerroksen huone oli hänen turvapaikkansa. Vuode, tukeva puupöytä jota hän käytti niin opiskeluun kuin ruokailuunkin, hänen kirjansa ja arkkikaupalla muistiinpanoja, jotka oli kätkeyty matka-arkkuun. Siinä olivat hänen rikkautensa.

Hajjimin ajatukset kääntyivät vastentahtoisesti kuuluiseen kädestäennustajaan, jonka puheilla hän oli käynyt neljätoista täytettyään. Jo silloin hän tiesi haluavansa poikkeukselliseksi ihmiseksi. Ihmiseksi, jolla olisi merkitystä tässä maailmassa.

Egyptiläinen kädestäennustaja, joka tunnettiin etevyydestään koko Tsfatissa, oli sivellety pulleilla sormillaan Hajjimin pojankäsien viivoja. Miehen lämmin hengitys oli tuntunut Hajjimin kosteissa kämmenissä, joiden tärinää hän yritti salata. Huoneessa oli pimeää, ja ennustaja toi kasvonsa lähelle Hajjimin kasvoja puhuessaan: ”Vasemman kätesi viivat ovat ne polut, jotka piirtyivät syntyessäsi. Niiden mukaan elämäsi kulkee rikkaudessa tai köyhyydessä, menestyksessä tai tappiossa. Oikean kätesi viivat ovat ne polut, jotka olet itse valinnut.”

Ennustaja oli vertaillut huolellisesti käsiä toisiinsa ja mitannut jopa joidenkin viivojen pituuden viivaimella. Hajjim oli yrittänyt olla katsomatta miehen paksujen huulien märkiviä haavoja, jotka kiehtoivat häntä loputtomasti.

”Tämä viiva”, ennustaja oli sanonut raapien likaisella kynnellään viivaa, joka alkoi peukalon ja etusormen välistä ja kulki ranteeseen, ”on elämänviiva. Se piirtää elämäsi suunnan. Kuten huomaat, viivassasi on katkos jo varhaisessa vaiheessa. Lähivuosina sydämeesi tulee ajatuksia, jotka pyrkivät pitämään sinut poissa Tooran parista. Hylkää Mooseksen kirjat kolmen vuoden ajaksi.”

Se ennustus toteutui. Viisitoistavuotiaana Hajjimissa heräsi äkkiä vastarinta kaikkea juutalaista kohtaan. Alkemistinen kirja, jonka hän oli saanut arabiystävältään, sai hänet kiihkeän innostuksen valtaan. Siinä kuvattiin mystisellä tavalla, miten voi valmistaa ikuisen elämän eliksiiriä. Se oli tarkka vastaus hänen sielunsa sopukoiden kutsuhuutoon. Hän tiesi, että elämään kätkeytyi salaisuuksia, jotka paljastuivat vain, jos niille omistautui täydellisesti. Hän halusi kiihkeästi olla yksi noihin salaisuuksiin vihkiytyneistä. Hän heittäytyi täysin rinnoin alkemian salakielen opiskeluun. Hänen isänsä oli ensin raivoissaan, sitten epätoivoinen, murheissaan ja syvästi pettynyt.

Poika, joka oli jo nuorena osoittanut poikkeuksellista lahjakkuutta Tooran opiskeluun, harhaili nyt pakanallisessa labyrintissa ja näytti tykkänään hukanneen sielunsa sinne.

Mutta kolmen vuoden kuluttua – aivan kuten kädestäkatsoja oli ennustanut – tapahtui se traaginen onnettomuus. Hajjim oli vakuuttunut, että hänen tutkimansa voimat olivat kääntyneet häntä vastaan. Kaikki kokeet epäonnistuivat. Hänen painajaisunissaan alkemistiset symbolit vainosivat häntä. Hän haki lohtua veljeltään Jošualta, joka seurasi uskollisesti Tooran polkua heidän isänsä jalanjäljissä. Pikkuveljensä ihailusta imarreltuna Jošua kertoi juuri oppimistaan kabbalistisista salaisuuksista. Hän esitteli veljensä opettajalle, jonka oppilaana oli itse aloittanut. Silloin Hajjim heittäytyi tämän uuden rakkauden syliin vielä kiihkeämmin kuin oli opiskellut alkemiaa, ikään kuin hänen täytyisi korvata menetetyt kolme vuotta. Ikään kuin hän voisi kabbalan avulla herättää isänsä henkiin.

Mutta kädestäkatsoja oli lausunut lisäksi karmivan ennustuksen. Hän oli pudistanut huolestuneena päätään ja niiskaissut äänekkäästi keltaista limaa, joka hitaasti valui hänen nenästään.

”Näetkö tämän haaran viivassasi?” hän kysyi.

Hajjim näki selvästi, miten elämänviiva haarautui kahtia.

”Keskisormen kohdalla elämänviivassa on kolmenkymmenenviiden vuoden ikä. Tienhaara osuu kahdenkymmenenviiden vuoden vaiheille. Se on hyvin epätavallista. Useimmilla ihmisillä viiva haarautuu vasta neljäkymmenen vuoden iässä. Se tarkoittaa, että sinulle avautuu kaksi polkua, joista toinen johtaa helvettiin ja toinen paratiisiin. Valinta on sinun. Jos valitset lyhyen polun helvettiin, sinusta tulee pahempi kuin kukaan koko maailmassa. Silloin kuolet hyvin nuorena. Jos valitset paratiisin polun, nouset korkeimmalle viisauden tasolle, mitä ihminen voi saavuttaa.”

Nyt hän oli siis kahdenkymmenenviiden. Ja ennustuksen mukaan hän joutuisi jälleen valitsemaan kahden polun väliltä. Mutta hän ei nähnyt ainuttakaan merkkiä tästä tienhaarasta.

Hänen ainoa intohimonsa oli Zoharin arvoitusten ratkaiseminen. Oman selitysteoksen kirjoittaminen, jotta Zoharin salat avau-

tuisivat ihmiskunnalle. Siitä oli tullut hänen elämäneliksiirinsä. Sen avulla hän saavuttaisi kuolemattomuuden. Hän oli näet yllätyksekseen havainnut, että niin alkemia kuin kabbalakin uskoivat ihmisen ikuiseen elämään.

Aurinko oli jo laskenut kukkuloiden taakse. Hajjim otti kirjansa ja asettui jälleen pöydän ääreen.

Hän halusi osoittaa taitonsa selvittämällä sen kirotun kohdan. Ne pari jaetta, jotka olivat aiheuttaneet hänelle vihlovan päänsäryn. Hän oli kuitenkin eksyksissä käsittämättömien sääntöjen viidakossa.

Hänen sydämensä pysyi yhtä pimeänä kuin heikkoa valoaan suo-
va tähtiyö, ja hän vaipui uneen.

Hän heräsi ovelta kuuluvaan koputukseen. Siellä oli Anna, hänen vuokraemäntänsä. Anna asui alakerrassa. Ensimmäisessä kerroksessa hän piti tarot-vastaanottoaan. Siellä kävi aamusta iltaan asiakkaita, varsinkin naisia, jotka hakivat Annalta tukea lemmentulmiinsa. Anna oli täydellinen kuuntelija. Hän antoi naisille juuri sellaisia neuvoja, joita he halusivat kuulla. Annalla oli kuitenkin eräs huono ominaisuus. Hän ei pystynyt koskaan pitämään huostaansa uskottuja salaisuuksia omana tietonaan. Jos hänelle tunnusti sydän-
surujaan, sai olla melkein varma, että samaiset lemmensurut olisivat seuraavana päivänä aamutorin puheenaiheena. Jaettuaan Hajjimin kortit pöytään Anna oli sanonut nauraen: ”Mitäs tämä on? Näen, että menet naimisiin erään Annan kanssa. Siinä tapauksessa saat kyllä luvan kosiskella minua vähän enemmän.” Sehän sinulle sopisi, mutta ennemmin kuolen vaikka naimattomana, Hajjim oli ajatellut. Vaikka Annalla olikin kauniit, avoimet kasvat, hänen homssuinen ulkonäkönsä ei tehnyt hänestä varsinaisesti sellaista naista, jonka avulla aviomies voisi kerätä ihailua.

Anna katsoi myötätuntoisesti Hajjimin huoneessa näkyviä kamppailun jälkiä.

”Sitä on taas kirjoitettu innolla?”

Hajjim kohautti harteitaan.

”Ovella kävi joku vanha mies kysymässä sinua.”

”Vanha mieskö?”

”Tyttöäkö toivoit? Useimmat tytöt eivät paljoa kirjatoukista piit-
taa, Hajjim. Se oli kai joku kulkuri. Hän sanoi, että sinun pitäisi
mennä mahdollisimman pian mestarisi Cordoveron taloon.”

”Vielä tänä iltanako?”

”Niin, heti paikalla!”

Hajjim säikähti. Hän ei ollut koskaan ennen käynyt mestarinsa
kotona.

”Menen heti.”

”Sinuna minä ensin siistiytyisin vähän. Näytät aika nuhjuiselta.
Ja sapattina vielä!” Anna virnisti näyttäen säihkyvät hampaansa, joi-
den loistetta etuhampaiden välinen rako vain korosti, ja sulki oven.

Paraskin sanomaan, Hajjim ajatteli hymyillen.

Hän ei ollut tajunnut, että aurinko oli jo laskenut ja sapatti al-
kanut. Viikoittaisena lepopäivänään kaikki Tsفاتin asukkaat pukeu-
tuivat hienoimpiinsa. Kaupungin asujaimisto oli kaikilta Euroopan
ja Arabian kolkilta saapuneiden maahanmuuttajien sekoitus, ja
satunnaisen matkamiehen silmissä katunäkymä oli kuin Venetsian
karnevaaleista.

Hajjim katsoi peiliin ja näki kasvoissaan röyhelökauluksen jät-
tämät punaiset juovat. Tällaisena hän ei tosiaan voinut näyttäytyä
ulkona. Hän oli ylpeä nuori mies. Kutomotyönsä ansiosta hän pystyi
teettämään itselleen tukkuhintaan mittavaatteita kaikkein hienoim-
mista kankaista. Hän riisuutui kiireesti ja pesi komeat kasvonsa kan-
nullisella viileää vettä. Hän siisti tuuheat ruskeat kiharansa, kampasi
ruskeanpunaisen partansa ja veti voimakkaan yläruumiinsa verhoksi
vastatarškätyn paidan, jossa oli jäykkä röyhelökaulus. Jalkaan hän veti
silkiset sukkanauhat ja niiden päälle kuninkaansiniset polvihou-
sunsu. Hän katsoi itseään tyytyväisenä pannessaan päähän hattun-
sa, jota kiersi kapea damastireunus. Kiiltäviä mustia nauhakenkiään
kopisuttaen hän tanssahteli alas portaita.